

Principiul informării cetățenilor

Lector univ. dr. George Gîrleşteanu*

For the actual citizen, as a member of a local collectivity it becomes more and more difficult to be appropriately informed, able to participate actively and to be consulted about the various problems of public nature realized by his local society, while administrative structures are multiplying which interpose themselves between the citizen and his representatives. It is undoubtedly a reality that "whatever government is characterized by its secrecy". So, the information that should be provided to the citizen should become a fundamental condition of local democracy, which should allow for the participating liberty of the individual at the level of the local community where he inhabits to become effective.

Key words: *information, citizens, free access*

Cuvinte cheie: *informații, cetățeni, acces liber*

1. Preliminarii. Principiul informării cetățenilor constituie un principiu fundamental în desfășurarea activității autorităților administrației publice din România în general, dar mai ales în ceea ce privește organele administrației publice locale. Principiul informării cetățenilor presupune în primul rând existența unor mecanisme prin care individul pe de o parte, să își poată cunoaște drepturile și modalitățile prin care poate beneficia de exercițiul acestora, iar pe de altă parte, să poată avea o reprezentare clară și corectă a modalității de desfășurare a mandatului reprezentanților săi, mecanisme precum *liberul acces la informațiile de interes public sau transparența în actul decizional local*.

În al doilea rând, trebuie avut în vedere faptul că principiul informării cetățenilor presupune și un *drept la informare a cetățeanului*, drept ce atrage de la sine o obligație corelativă în sarcina autorităților administrației publice: obligația de a asigura informarea corectă a cetățeanului cu privire la deciziile care îl privesc direct sau la gestiunea problemelor colectivității locale. Fără o reală informare individul „nu poate să-și exercite cetățenia”¹. Informarea cetățenilor se constituie astfel într-un fundament al democrației locale și într-o condiție de bază pentru bună și reală administrare locală. Dezvoltarea unei „informări locale” conduce la o apropiere a cetățeanului de cei pe care i-a ales și care îi reprezintă interesele și la o atenuare a riscurilor apariției unei „monarhii locale”². O gestiune a sarcinilor și problemelor locale fundamentată pe secret trebuie astfel înlocuită cu o gestiune bazată pe transparență.

2. Fundamentul juridic al principiului. Principiul informării cetățenilor se găsește fundamentat în cadrul sistemului român de drept atât la nivel

* Autorul este cadru didactic la Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității din Craiova

¹ *Idem.*

² *Idem.*

constituțional, cât și la nivel legal. Astfel, **art. 31** din Constituția României normează „Dreptul la informație”: „(1) *Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. (2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. (3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.*” În același sens **art. 1** din **Legea nr. 544/2001** privind liberul acces la informațiile de interes public³ dispune: “*Accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public, definite astfel prin prezenta lege, constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.*” De asemenea, **Legea nr. 52/2003** privind transparența decizională în administrația publică⁴ stabilește “*regulile procedurale minimale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, alese sau numite, precum și al altor instituții publice care utilizează resurse financiare publice, în raporturile stabilite între ele cu cetățenii și asociațiile legal constituite ale acestora*” (**art. 1**).

Principiul informării cetățenilor cunoaște mai multe valențe corespunzătoare unor principii cu configurație juridică proprie, presupunând pe de o parte, liberul acces la informațiile de interes public, iar pe de altă parte, transparența decizională a administrației publice.

3. Configurația normativă și restrângerea exercițiului dreptului la informație. Principiul liberului acces la informațiile de interes public, după cum observasem anterior, se bucură în sistemul român de drept de o dublă consacrare normativă, atât la nivel constituțional prin intermediul art. 31, cât și la nivel legislativ, prin prisma Legii-cadru nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

Art. 31 din Constituția României instituie liberul acces la informațiile de interes public ca un drept fundamental garantat oricărei persoane, fizice sau juridice⁵. Configurația normativă a acestui drept fundamental presupune libertatea informării oricărei persoane prin instituirea posibilității accesului neîngrădit într-un domeniu aparte, al informațiilor de interes public.

Accesul liber la informațiile de interes public presupune posibilitatea de a intra într-un cadru preexistent în urma exercitării unei alegeri voluntare și

³ Publicată în *M. Of. nr. 663 din 23 octombrie 2001* și actualizată până la data de 29 iunie 2007 prin modificările și completările aduse de: Rectificarea nr. 544 din 12 octombrie 2001; Legea nr. 371 din 5 octombrie 2006; Legea nr. 380 din 5 octombrie 2006; Legea nr. 188 din 19 iunie 2007.

⁴ publicată în *M. Of. nr. 70 din 3 februarie 2003*.

⁵ Analiza de text a art. 31 din Constituție implică faptul că dispoziția constituțională, prin folosirea numai a sintagmei de „persoană” („Dreptul persoanei...”), fără a preciza în mod distinct categoriile de persoane cărora li se adresează acest drept fundamental, trebuie interpretată în sensul că atât persoana fizică, cât și persoana juridică pot fi titulari ai acestei libertăți (potrivit principiului de drept *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*).

conștiente ce ține de esența noțiunii înseși de libertate, acest cadru specific fiind reprezentat de cadrul informațiilor de interes public.

Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public precizează în **art. 2 lit. b)** ce se înțelege prin noțiunea de “**informație de interes public**”: “*orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației*”. Deci, *informațiile de interes public*, domeniu la care se referă acest drept fundamental, privesc acele informații cu privire la sau care rezultă din activitatea desfășurată de către autoritățile sau instituțiile publice din România⁶.

În categoria autorităților sau instituțiile publice cărora le incumbă obligația general de informare intră orice autoritate ori instituție publică ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, orice regie autonomă, companie națională, precum și orice societate comercială aflată sub autoritatea unei autorități publice centrale ori locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar [**art. 2 lit. a)**]

Principala consecință normativă a normării la nivel constituțional a liberului acces la informațiile de interes public constă în crearea unei *obligații generale pozitive* pentru puterea publică *de a asigura și de a facilita acest acces* garantat oricărei persoane la un domeniu circumstanțiat, al informațiilor de interes public.

În ceea ce privește primul aspect, obligația de a asigura accesul în vederea efectivizării acestui drept, **art. 31 alin. (2)** din Constituție este elocvent în acest sens: „*Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal*”.

În privința celui de-al doilea aspect, al obligației de a facilita accesul la informații de genul acesta, statul trebuie să normeze condițiile de acces la informațiile de interes public de o manieră minimală, în virtutea caracterului său de stat de drept social, tribut ar intereselor societății civile. Această manieră minimală se transpune în două condiții de bază ce trebuie respectate de către puterea publică:

- acest acces să nu fie costisitor din punct de vedere material pentru aceia care doresc să îl exercite;
- procedura prin care subiectul de drept își poate exercita acest drept să nu fie prea lentă, prea birocratică, să fie caracterizată de celeritate, astfel încât cel interesat să trebuiască să îndeplinească anumite condiții minimale de ordin material într-un termen scurt pentru a putea să intre în posesia acestui gen de informații.

Ca orice drept fundamental, liberul acces la informațiile de interes public reprezintă un drept al cărui exercițiu are un caracter relativ, și nu absolut, astfel încât puterea publică îi poate impune anumite limite și îl poate restrânge în anumite situații. Acest lucru înseamnă că anumite categorii de informații cu privire la

⁶ În condițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, intră în categoria informațiilor de interes public potrivit art. 5 alin. (5) *contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, iar conform art. 11¹, contractele de achiziții publice.*

activitatea desfășurată de către autoritățile sau instituțiile publice din România sunt și pot fi sustrate liberului acces al persoanelor interesate.

În acest sens **art. 31 alin. (3)** din Constituție precizează că dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională, cu alte cuvinte impunând că informațiile prin care se pot prejudicia măsurile de protecție a tinerilor sau cele ce țin de securitatea națională sunt sustrate accesului liber al persoanelor interesate. De asemenea, legiutorul poate impune prin lege și alte limite ale exercițiului acestui drept fundamental însă numai cu respectarea cadrului impus de către **art. 53** din Constituție, intitulat generic „*Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*”, articol ce implică *existența unor anumite cauze determinate*, precum apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor, desfășurarea instrucției penale sau pentru prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav, și *respectul unor condiții strict precizate* - orice restrângere trebuie să fie făcută numai prin lege și doar dacă este necesară în contextul unei societăți de tip democratic, fără a avea un caracter discriminatoriu raportat la subiecții de drept și fără a afecta esența dreptului sau a libertății.

4. Administrația publică și respectul principiului liberului acces la informațiile de interes public. Preliminarii. Aplicat sistemului administrației publice, principiul liberului acces la informațiile de interes public presupune pe de o parte, o modalitate specifică de organizare și de asigurare a accesului la acest gen de informații, implicând raporturi specifice între organele administrației publice și persoanele interesate, dar mai ales cu organismele mass-media, iar pe de altă parte, o formă de garantare și de protecție a dreptului la informație cu un caracter aparte.

5. Organizarea și asigurarea accesului la informațiile de interes public persoanelor interesate. Asigurarea liberului acces la informațiile de interes public presupune două modalități de realizare: *informare din oficiu*, prin comunicarea obligatorie a anumitor informații de interes public de către autoritățile administrației publice, și *informare la cerere*, prin soluționarea solicitărilor de acces la informații de interes public ale persoanelor interesate (**art. 3 din Legea nr. 544/2001** privind liberul acces la informațiile de interes public).

În considerarea acestor modalități de realizare a informării, autoritățile administrației publice, conform **art. 4 alin. (1)** din **Legea-cadru**, sunt obligate să își organizeze compartimente specializate de informare și relații publice sau să își desemneze persoane cu atribuții în acest domeniu. Atribuțiile, organizarea și funcționarea compartimentelor de relații publice se stabilesc prin regulamentul de organizare și funcționare intern al autorității sau instituției administrației publice respective.

6. Informarea din oficiu. Autoritățile administrației publice, potrivit **art. 5 alin. (1)** din **Legea-cadru**, sunt obligate să comunice din oficiu anumite categorii de acte cuprinzând informații de interes public, precum: - actele normative care reglementează organizarea și funcționarea autorității sau instituției publice; -

structura organizatorică, atribuțiile departamentelor, programul de funcționare, programul de audiențe al autorității sau instituției publice; - numele și prenumele persoanelor din conducerea autorității sau a instituției publice și ale funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice; - coordonatele de contact ale autorității sau instituției publice, respectiv: denumirea, sediul, numerele de telefon, fax, adresa de e-mail și adresa paginii de Internet; - sursele financiare, bugetul și bilanțul contabil; - programele și strategiile proprii; - lista cuprinzând documentele de interes public; - lista cuprinzând categoriile de documente produse și/sau gestionate, potrivit legii; - modalitățile de contestare a deciziei autorității sau a instituției publice în situația în care persoana se considera vătămată în privința dreptului de acces la informațiile de interes public solicitate. De asemenea, acestor autorități le revine obligația de a publica și de a actualiza anual un *buletin informativ* care va cuprinde toate aceste categorii de informații enunțate anterior [art. 5 alin. (2)], precum și de a da publicității un *raport periodic de activitate*, cel puțin anual, care va fi publicat în Monitorul Oficial al României [art. 5 alin. (3)].

Modalitățile prin care se realizează comunicarea din oficiu a acestor informații de interes public constau în: - afișare la sediul autorității administrației publice; - publicare în Monitorul Oficial al României; - publicare în mijloacele de informare în masa sau în publicațiile proprii ale autorității administrației publice; - publicare în pagina de Internet proprie; - consultare la sediul autorității administrației publice, în spații special destinate acestui scop.

7. Informarea la cerere. Orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice informațiile de interes public pe care le dorește, aceste autorități fiind obligate, în cazul primirii unor astfel de cereri, să pună la dispoziție asemenea informații [art. 6 alin. (1), (2)]. Cererile adresate de către cei interesați autorităților administrației publice pot fi făcute în scris sau oral. *Solicitățile în scris* cu privire la anumite informații de interes public, potrivit **art. 6 alin. (3)** trebuie să cuprindă următoarele elemente: - autoritatea sau instituția publică la care se adresează cererea; - informația solicitată, astfel încât să permită autorității sau instituției publice identificarea informației de interes public; - numele, prenumele și semnătura solicitantului, precum și adresa la care se solicită primirea răspunsului.

Termenul în care autoritățile solicitate în scris cu anumite informații de interes public trebuie în mod obligatoriu să răspundă este ca regulă de 10 zile. Prin excepție, în funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare și de urgența solicitării, acesta poate fi de cel mult 30 de zile de la înregistrarea cererii [art. 7 alin. (1)]. Atât solicitarea, cât și comunicarea informațiilor de interes public poate să fie realizată în scris sau în format electronic, dacă sunt îndeplinite condițiile tehnice necesare [art. 7 alin. (3)]. Refuzul comunicării informațiilor ce au fost solicitate trebuie să fie motivat de către autoritatea în cauză și comunicat în termen de 5 zile de la primirea petiției [art. 7 alin. (2)]. Comunicarea informațiilor solicitate presupune ca respectivele informații sau documente să existe și în același timp ca solicitarea adresată să nu fie prea general sau abuzivă.

Solicitările verbale adresate funcționarilor din cadrul compartimentelor de informare și relații publice creează pentru aceștia obligația de precizare a condițiilor și formelor în care are loc accesul la informațiile de interes public [**art. 8 alin. (1)**]. Acești funcționari, dacă este posibil, pot furniza pe loc informațiile solicitate. În situațiile în care informațiile solicitate nu sunt disponibile pe loc, persoana trebuie îndrumată să solicite în scris informația de interes public, urmând ca cererea să îi fie rezolvată în termenele legale [**art. 8 alin. (2)**]. Autoritățile administrației publice sunt obligate să comunice informațiile de interes public solicitate verbal în cadrul unui *program minim stabilit* anterior de către conducerea acestora și afișat la sediul acesteia, program care se va desfășura în mod obligatoriu în timpul funcționării instituției, incluzând și o zi pe săptămână, după programul de funcționare [**art. 8 alin. (3)**].

În ceea ce privește solicitările de informații ce implică realizarea de copii de pe documentele deținute de către autoritățile administrației publice, costul serviciilor de copiere urmează să fie suportat de către solicitant [**art. 9 alin. (1)**]. De asemenea, persoanele care efectuează studii și cercetări în folos propriu sau în interes de serviciu au acces la fondul documentaristic al autorității sau al instituției publice pe baza solicitării personale [**art. 11 alin. (1)**].

8. Categoriile legale de informații exceptate accesului liber al persoanelor interesate. Anumite categorii de informații nu pot forma obiectul accesului liber al celor interesați constituind *informații clasificate*, potrivit **art. 12 alin. (1)** din **Legea-cadru**, astfel de informații fiind: - informațiile din domeniul apărării naționale, siguranței și ordinii publice, dacă fac parte din categoriile informațiilor clasificate, potrivit legii; - informațiile privind deliberările autorităților, precum și cele care privesc interesele economice și politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii; - informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum și principiului concurenței loiale, potrivit legii; - informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii; - informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare; - informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces; - informațiile a căror publicare prejudiciază măsurile de protecție a tinerilor.

Răspunderea pentru aplicarea măsurilor de protejare a informațiilor aparținând categoriilor anterior enunțate incumbă persoanelor și autorităților publice care dețin astfel de informații, precum și instituțiilor publice abilitate prin lege să asigure securitatea informațiilor [**art. 12 alin. (2)**]. În categoria informațiilor clasificate nu intră însă informațiile care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate sau o instituție publică, acestea constituind informații de interes public (**art. 13**). În ceea ce privește informațiile cu privire la

datele personale ale cetățeanului, acestea pot deveni informații de interes public numai în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice [art. 14 alin. (1)].

9. Organizarea și asigurarea accesului la informațiile de interes public organismelor mass-media. Legiuitorul român garantează accesul liber al mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public [art. 15 alin. (1)], dispunând faptul că în fapt activitatea de culegere și de difuzare a informațiilor de interes public, desfășurată de mijloacele de informare în masă, constituie o concretizare a dreptului cetățenilor de a avea acces la orice informație de interes public [art. 15 alin. (2)].

Autoritățile administrației publice, în considerarea obligației de asigurare a accesului liber la informațiile de interes public, trebuie să desemneze o persoană, un *purtător de cuvânt* din cadrul compartimentelor de informare și relații publice, prin intermediul căreia să se desfășoare raporturile cu organismele mass-media. De asemenea, autoritățile publice sunt obligate să organizeze periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor de interes public, în cadrul acestor conferințe trebuind să răspundă cu privire la orice informații de interes public (art. 17). Informarea în timp util a mijloacelor de informare în masă asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de autoritățile publice constituie o altă obligație ce incumbă acestora [art. 19 alin. (1)]. Accesul mijloacelor de informare în masa la acțiunile publice organizate de către autoritățile publice nu poate fi interzis.

Persoanele desemnate de către organismele mass-media în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice trebuie să obțină o *acreditare* pe lângă aceste instituții, acreditare acordată în mod nediscriminatoriu și la cerere, în termen de 2 zile de la înregistrarea sa [art. 18 alin. (1), (2)].

Motivele pentru care autoritățile publice pot refuza acordarea acreditării sau pot retrage acreditarea unui ziarist sunt circumstanțiate la fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice și care nu privesc opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist [art. 18 alin. (3)]. Refuzul acordării acreditării și retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris și nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea pentru un alt ziarist [art. 18 alin. (4)].

10. Protecția dreptului la informație. În cazul atingerilor aduse exercițiului liberului acces la informațiile de interes public, de regulă acest lucru având loc ca urmare a neîndeplinirii de către autoritățile publice a obligațiilor legale ce le revin, protecția dreptului se realizează prin două modalități: fie prin intermediul răspunderii disciplinare, fie prin intermediul instanței de contencios administrativ. Astfel, refuzul explicit sau tacit al angajatului desemnat al unei autorități ori instituții publice pentru aplicarea prevederilor Legii privind accesul la informațiile de interes public constituie abatere și atrage răspunderea disciplinară a persoanei vinovate [art. 21 alin. (1)]. Răspunderea disciplinară poate fi atrasă prin

de punerea unei reclamații la conducătorul autorității publice respective în termen de 30 de zile de la luarea la cunoștință de către persoana lezată [art. 21 alin. (2)].

În situația în care cercetarea administrativă efectuată demonstrează temeinicia reclamației, răspunsul se transmite persoanei lezate în termen de 15 zile de la depunerea reclamației și va conține atât informațiile de interes public solicitate inițial, cât și menționarea sancțiunilor disciplinare luate împotriva celui vinovat [art. 21 alin. (3)]. De asemenea, în cazul în care o persoană se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute în Legea privind accesul la informațiile de interes public, aceasta poate face plângere la secția de contencios administrativ a tribunalului în a cărei rază teritorială domiciliază sau în a cărei rază teritorială se afla sediul autorității ori al instituției publice. Plîngerea se face în termen de 30 de zile de la data expirării termenului general de răspuns la informațiile solicitate [art. 22 alin. (1)]. Prin hotărârea pronunțată de către instanța de contencios administrativ autoritatea publică poate fi obligată să furnizeze informațiile de interes public solicitate și să plătească daune morale și/sau patrimoniale [art. 22 alin. (2)].

11. Administrația publică și respectul principiului transparenței decizionale. Aplicat administrației publice, principiul transparenței presupune distingerea conceptului de „transparență”, concept juridic ce fundamentează din ce în ce mai multe sisteme democratice actuale și asupra cărora sistemele juridice îi acordă o atenție sporită, altfel spus, „noua pasiune a dreptului”⁷. Astfel, prin transparență se poate înțelege „*accesibilitate perfectă a informației în domeniile care privesc opinia publică*”⁸. Ridicarea la rang de principiu de drept a principiului transparenței impune în mod necesar ca acțiunea publică desfășurată de către administrație să aibă un caracter „lizibil”. În acest sens, „*transparența merge dincolo de simplul acces la drept pentru a da admnistratului capacitatea de a grăbi funcționarea administrativă: ea vizează să facă administrația mai puțin opacă, să împrăștiie ceața care o înconjoară, să deșire valul care o acoperă, să spargă zidul de tăcere care o protejează; ea implică îndepărtarea regulii secretului, care constituie garanția ultimă a construcției birocratice*”⁹.

12. Coordonatele legale generale ale transparenței decizionale în administrația publică. Configurația normativă a conceptului de „transparență” rezultă prin prisma art. 2 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică. Astfel, transparența presupune: - informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și asupra proiectelor de acte normative; - consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor

⁷ Michel Raséra, *op.cit.*, p. 97.

⁸ *Le petit Larousse, dictionnaire encyclopedique*, Ed. Larousse, Paris, 1994.

⁹ Jaques Chevalier, *La transformation de la relation administrative: mythe ou réalité?*, Droit, 2000, citat de Michel Raséra, *La démocratie locale*, Ed. L.G.D.J, Paris, 2002, p. 97.

de acte normative; - participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative. Acest ultim aspect, participarea activă a cetățenilor, impune respectul anumitor reguli de bază, precum: ședințele autorităților și instituțiilor administrației sunt publice, dezbaterile sunt consemnate și făcute publice, minutele ședințelor sunt înregistrate, arhivate și făcute publice.

Principiul transparenței implică deci o *obligație generală de transparență* ce incumbă autorităților administrației publice din România, obligație de a informa și de a supune dezbaterii publice proiectele de acte normative, de a permite accesul la luarea deciziilor administrative și la minutele ședințelor publice [**art. 3 lit. e**].

Titularii obligației generale de transparență sunt potrivit **art. 4**: - autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale acestora, precum și autoritățile administrative autonome; - autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primăriile, instituțiile și serviciile publice de interes local sau județean.

Limitele obligației generale de transparență rezidă în inaplicabilitatea acesteia în cazul procesului de elaborare a actelor normative și ședințelor în care sunt prezentate informații privind (**art. 5**): a) apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică, interesele strategice economice și politice ale țării, precum și deliberările autorităților, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii; b) valorile, termenele de realizare și datele tehnico-economice ale activităților comerciale sau financiare, dacă publicarea acestora aduce atingere principiului concurenței loiale; c) datele personale.

13. Transparența procesului de elaborare a actelor normative.

Autorităților administrației publice, în cadrul activității de elaborare a actelor normative, le incumbă o serie de obligații specifice care au drept fundament respectul principiului transparenței.

O primă astfel de obligație privește publicarea din oficiu a unui anunț cu privire la acțiunea de elaborare a proiectelor de acte normative pe site-ul propriu al autorității în cauză, afișarea acestuia la sediul instituției într-un spațiu care să permită accesul publicului și transmiterea sa către organismele mass-media locale sau centrale [**art. 6 alin. (1)**]. În cazul în care au fost depuse cereri pentru primirea unor informații referitoare la procesul de elaborare a actelor normative, autoritățile administrației publice sunt obligate să transmită proiectele normative solicitate persoanelor în cauză.

Termenul în care anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoștința publicului este de minim 30 de zile înainte de supunerea spre analiză, avizare și adoptare de către autoritățile publice [**art. 6 alin. (2)**]. În mod obligatoriu în cuprinsul anunțului trebuie să se regăsească o notă de fundamentare, o expunere de motive sau, după caz, un referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus, textul complet al proiectului actului respectiv, precum și termenul limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot

trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ.

Termenul limită în care persoanele interesate pot trimite în scris propuneri, sugestii sau opinii cu privire la proiectul de act normativ supus dezbaterii publice este de minim 10 zile de la data publicării anunțului [**art. 6 alin. (4)**]. În acest sens, conducătorul autorității publice trebuie să desemneze o persoană responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile și opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ propus [**art. 6 alin. (5)**].

O a doua obligație privește transmiterea proiectului de act normative spre analiză și avizare autorităților publice interesate numai după definitivarea acestuia, pe baza observațiilor și propunerilor formulate anterior de către persoanele interesate [**art. 6 alin. (6)**].

O a treia obligație se referă la organizarea de către autoritatea publică a unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normative propus, dar numai în situația în care un asemenea lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică [**art. 6 alin. (7)**].

Organizarea unor dezbateri publice pe marginea proiectului propus implică desfășurarea acestora în cel mult 10 zile de la publicarea datei și locului unde urmează să fie organizate, precum și analizarea de către autoritatea publică a tuturor recomandărilor puse în discuție [**art. 6 alin. (8)**].

14. Transparența în participarea la procesul de adoptare a deciziilor.

Caracterul public al ședințelor desfășurate de către autoritățile publice în procesul de luare a deciziilor este garantat, participarea persoanelor interesate efectuându-se în următoarele condiții conform **art. 7** din Legea-cadru: - anunțul privind ședința publică se afișează la sediul autorității publice, inserat în site-ul propriu și se transmite către mass-media, cu cel puțin 3 zile înainte de desfășurare; - acest anunț trebuie adus la cunoștința cetățenilor și a asociațiilor legal constituite care au prezentat sugestii și propuneri în scris, cu valoare de recomandare, referitoare la unul dintre domeniile de interes public care urmează să fie abordat în ședința publică; - anunțul va conține data, ora și locul de desfășurare a ședinței publice, precum și ordinea de zi; - numărul participanților este limitat la numărul locurilor disponibile în sala de ședințe și de ordinea de precădere dată de interesul asociațiilor legal constituite în raport cu subiectul ședinței publice, stabilită de persoana care prezidează ședința publică.

Persoanele care asistă la ședințele publice, invitate sau din proprie inițiativă, trebuie să respecte regulamentul de organizare și funcționare a autorității publice, în cazul constatării de către președintele de ședința a încălcării acestuia dispunându-se avertizarea și, în ultimă instanță, evacuarea persoanei responsabile (**art. 15**).

Competența exclusivă de adoptare a deciziilor administrative revine autorităților publice, punctele de vedere exprimate în cadrul ședințelor publice de persoanele interesate având valoare de recomandare (**art. 9**).

Autoritățile administrației sunt obligate, cu privire la minuta ședinței publice, să o afișeze la sediul propriu și să o publice pe site, în conținutul acesteia intrând și votul fiecărui membru, cu excepția cazurilor în care s-a hotărât vot secret (**art. 10**). De asemenea, autoritățile publice sunt obligate să elaboreze și să arhiveze minutele ședințelor publice, acestea putând fi și înregistrate atunci când se consideră necesar (**art. 11**).

Autorităților publice le incumbă în același timp obligația de a realiza și de a publica (în site-ul propriu, prin afișare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în ședința publică) un raport anual privind transparență decizională, care va cuprinde cel puțin următoarele elemente (**art. 12**): a) numărul total al recomandărilor primite; b) numărul total al recomandărilor incluse în proiectele de acte normative și în conținutul deciziilor luate; c) numărul participanților la ședințele publice; d) numărul dezbaterilor publice organizate pe marginea proiectelor de acte normative; e) situația cazurilor în care autoritatea publică a fost acționată în justiție pentru nerespectarea prevederilor legii; f) evaluarea proprie a parteneriatului cu cetățenii și asociațiile legal constituite ale acestora; g) numărul ședințelor care nu au fost publice și motivația restricționării accesului.

15. Sancționarea nerespectării obligației de transparență. Atingerile aduse principiului transparenței pot fi remediate direct prin hotărârea pronunțată de către instanța de judecată sau prin intermediul instituției răspunderii disciplinare a persoanei vinovate aparținând autorității publice. Astfel, orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale prevăzute de lege, poate face plângere în condițiile Legii contenciosului administrativ (art. 13). În același timp, fapta funcționarului care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor la ședințele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public, constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit prevederilor Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici sau, după caz, potrivit legislației muncii (art. 14).